

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Koneyrittäjät kiittävät mahdollisuudesta lausua Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu sellaisena kuin se kuvataan osiossa 2.6, on lähtökohdiltaan hyvä.

Vuorovaikutusta, keskustelutilaisuuksia ja lausuntokierroksia sekä teemakohtaisia työpajoja on merkitty arviointiohjelmaan tiheään. Koneyrittäjät kannustavat kuitenkin lisäämään jo aikataulutettujen tilaisuuksien lisäksi aktiivista tiedottamista, avoimuutta ja lausuntokierrosta kevyempää vuorovaikutusta erityisesti elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa on huomioitava vahvemmin myös tavaraliikenne ja tulevat muutokset, joiden takia tieliikenteen kehittämisessä tulisi yhä selvemmin painottaa tavaraliikenteen tarpeita, sillä tavaraliikenteen osalta tieliikenteelle ei juuri ole korvaavia kulkumuotoja henkilöliikenteen tavoin.

Joka tapauksessa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa on päivitettävä siten, että tiestömme ei enempää rapistu. Suunnitelman toteuttamisen edellyttämä rahoitus on turvattava, jotta ta-voiteltu pitkäjänteisyys liikenteen kehittämisessä saavutetaan. Tämä tarkoittaa valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitettyihin toimiin nähden alimitoitettun rahoituksen nostamista esitettyjen toimenpiteiden vaatimalle tasolle.

Tieverkon kehittämisessä on huomioitava erityisesti digitalisaation, päästöjen vähentämisen ja uusien käyttövoimien tarpeet sekä aiemman valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan jo esitetyt, harkitut investoinnit.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Huhtikuussa 2021 hyväksytyn ensimmäisen valtakunnallisen liikennejärjestelmän visio ja tavoitteet ovat pääasiassa edelleen ajankohtaisia. Voimassa olevan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman visio ja tavoite eivät huomioi kuitenkaan saavutettavuuden, matkojen ja kuljetusten palvelutason ja taloudellisen kestävyuden osalta riittävässä määrin teollisuuden raaka-aine- ja materiaalivirtojen sekä luonnonvarojen sujuvaa kuljettamista.

Nämä kuljetukset alkavat lähes aina alemmalta tieverkolta ja tämä arviointiohjelma ei huomioi näitä teitä ollenkaan. Niiden tärkeys on mainittava, jotta suunnitelma takaa riittävän saavutettavuuden elinkeinoelämälle ja luonnonvarojen hyödyntämiselle.

Tähän liittyen huomautamme, että aiemmassa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on kyllä huomioitu huoltovarmuus mutta nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa sitä on painotettava vielä enemmän. Huoltovarmuudesta huolehtiminen edellyttää myös alemman luokan teiden kunnon arvioimista ja niiden vaikutusten huomioimista liikennejärjestelmäsuunnitelmassa sekä sen arviointiohjelmassa. Ei riitä, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huolehditaan ihmisten ja tavaroiden liikkumisesta vain maakuntakeskusten ja kaupunkien välillä.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Koneyrittäjät katsovat, että vaikutusten arviointiohjelmassa esitetty arviointikehikko on kattava. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutukset ovat todella monialaiset, minkä vuoksi myös vaikutusten arvioinnin täytyy olla monialainen.

Vaikutusten arvioinnissa pitää panostaa kehittämistoimien kokonaisvaikutuksiin ja kustannustehokkuuteen. Rajallinen rahoitustaso sekä kustannusten jyrkkä nousu pitäisi ohjata vähäisten resurssien suuntaamista sinne, missä ne hyödyttävät tehokkaimmin koko Suomea. Numeeriset arvot ja arviot pitää asettaa alueellisiin konteksteihin ja löytää sieltä ne vaihtoehdot, jotka ovat objektiivisesti kansantaloudellisesti hyödyllisimpiä.

Koneyrittäjät ry